

Zib-transitie; doel en aanpak

Dit document beschrijft wat bedoeld wordt met de zib-transitie¹ aan de hand van de visie en missie die daaraan ten grondslag liggen en de manier waarop het in de praktijk wordt aangepakt.

Visie

Hergebruik van informatie in de zorg wordt steeds belangrijker. Voor zorgverleners voor het leveren van goede zorg aan een patiënt. Voor de patiënt om optimaal betrokken te zijn en regie te kunnen voeren over eigen zorg. Daarnaast is secundair hergebruik voor bijvoorbeeld onderzoek en kwaliteitsverbetering gebaat bij meer en beter hergebruik.

Eenheid van taal is essentieel om hergebruik mogelijk te maken. Enerzijds op semantisch vlak, de betekenis van de informatie. Het is belangrijk dat er zorgbreed (van huisartsenzorg tot medisch specialistische zorg, van verpleegkundige zorg tot zorg op het gebied van de geestelijke gezondheid) eenduidigheid is onder zorgverleners over de betekenis van de termen die worden (her)gebruikt. Anderzijds op technisch gebied. Alle informatiesystemen die door zorgverleners zorgbreed worden gebruikt moeten die gegevens waarvan hergebruik wenselijk is, op dezelfde manier kunnen opslaan, verwerken en met elkaar kunnen delen.

Zorginformatiebouwstenen (zibs) vormen in Nederland de basis die eenheid van taal mogelijk maakt. Zibs zijn informatiemodellen van klinische concepten, zoals bloeddruk, hartfrequentie, medicatie, labmetingen etc. Zibs beschrijven zowel de semantisch kant, de betekenis van de gegevenselementen van die concepten, als de technische kant, de structuur van de gegevens en de manier waarop de gegevenselementen m.b.v. internationale terminologie- en codestelsels² gecodeerd worden zodat ze door computers op dezelfde manier begrepen kunnen worden.

Visie

Hergebruik van informatie wordt steeds belangrijker in de zorg. Eenheid van taal op semantisch en technisch vlak is daarvoor essentieel. Zorginformatiebouwstenen (zibs) maken eenheid van taal mogelijk.

Missie

De afgelopen jaren is er al veel tijd en energie in gestopt om hergebruik van informatie op basis van zibs in Nederland in de praktijk werkend te krijgen, o.a. door het opzetten van landelijke (focus)programma's³ en de VIPP⁴ programma's. Daarnaast zijn van belang het programma Gegevensuitwisseling⁵ in de zorg en het traject van de Wegiz⁶, de Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg.

Al die initiatieven hebben tot veel nieuwe ontwikkelingen geleid, zowel aan de kant van de betrokken zorgaanbieders en zorgprofessionals als aan de kant van de leveranciers die de benodigde systemen ontwikkelen en aanbieden. Daarbij zijn mooie resultaten geboekt, maar tegelijkertijd wordt duidelijk dat er nog heel wat moet gebeuren om breed hergebruik van informatie in de praktijk werkend te krijgen. En steeds duidelijker wordt dat echte resultaten alleen gerealiseerd kunnen worden als alle betrokken actoren gaan samenwerken, omdat ze intrinsiek afhankelijk zijn van elkaar. Het is belangrijk dat we de

¹ Nu de zib-strategie helder is noemen we het vervolg zib-transitie

² Zoals LOINC en SNOMED CT

³ Registratie aan de bron, MedMij, Medicatieoverdracht, eOverdracht

⁴ Versnellingsprogramma Informatie-uitwisseling Patiënt en Professional (VIPP)

⁵ <https://www.gegevensuitwisselingindezorg.nl/>

⁶ <https://www.gegevensuitwisselingindezorg.nl/gegevensuitwisseling/alles-over-wegiz>

inspanningen van alle verschillende actoren in samenhang met elkaar gaan besturen en vormgeven in een iteratief proces waarin we leren van successen en fouten.

Nictiz heeft begin 2022 de “Visie op zibs”⁷ gepubliceerd. Als onderdeel daarvan is onder het kopje vooruitkijken, een aantal strategische ontwikkeldoelen opgesteld rond zibs. Het rapport “Transitieplan - Van zib-compliance naar hergebruik van zorginformatie”⁸ dat onlangs is gepubliceerd als resultaat van de Pressure Cooker zib-compliance in opdracht van het ministerie van VWS sluit daar nauw op aan. Om de visie werkelijkheid te laten worden is het van groot belang om aan de slag te gaan.

Missie

Het verbeteren van toepassing en gebruik van zibs zodat zinvol hergebruik van informatie in de zorg groeit, kwantitatief en kwalitatief. Alle aspecten die relevant zijn om die verbetering te bewerkstelligen (techniek, gebruik) worden meegenomen.

Zib-transitie

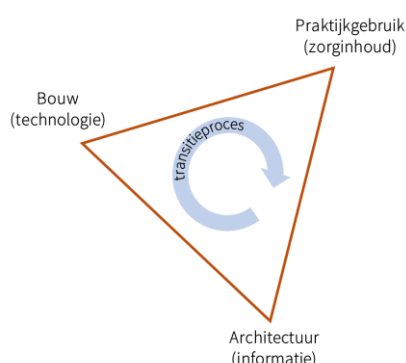
De manier waarop we aan de missie werken wordt beschreven door de zib-transitie. Het gaat om een langere termijn traject: meerdere jaren. In eerste instantie ligt de focus op de periode tot medio 2023. Voor de zib-transitie sluiten we aan bij de ontwikkeldoelen uit de zib-visie en baseren we de inhoudelijke aanpak op het rapport “Transitieplan - Van zib-compliance naar hergebruik van zorginformatie”.

Zib-transitie

- We werken langs drie assen: gebruik, bouw en architectuur.
- We benaderen het hele traject als een transitie.
- We pakken een aantal thema’s in onderlinge samenhang op.
- We kiezen voor een pragmatische aanpak.

Gebruik, bouw en architectuur

De thema’s waaraan we werken benaderen we steeds vanuit drie verschillende perspectieven maar wel in onderlinge samenhang. Het gaat om het perspectief van de bouwers (de leveranciers): Hoe zorgen voor betere implementeerbaarheid van zibs in de systemen? Het perspectief van de gebruikers: Hoe zorgen voor een betere aansluiting tussen zibs en de gebruikspraktijk? En het perspectief van de onderlinge samenhang in de vorm van de architectuur. Praktisch betekent het dat er 3 werkgroepen zijn die langs die assen werken.

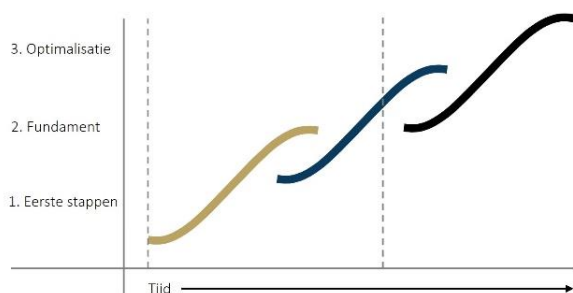
Figuur 1 - Aanpak langs 3 assen

⁷ <https://nictiz.nl/publicaties/visie-op-zibs/>

⁸ <https://nictiz.nl/app/uploads/2023/01/Melius-Helath-Informatics-Transitieplan-Van-zibcompliance-naar-hergebruik-van-zorginformatie.pdf>

Transitie⁷

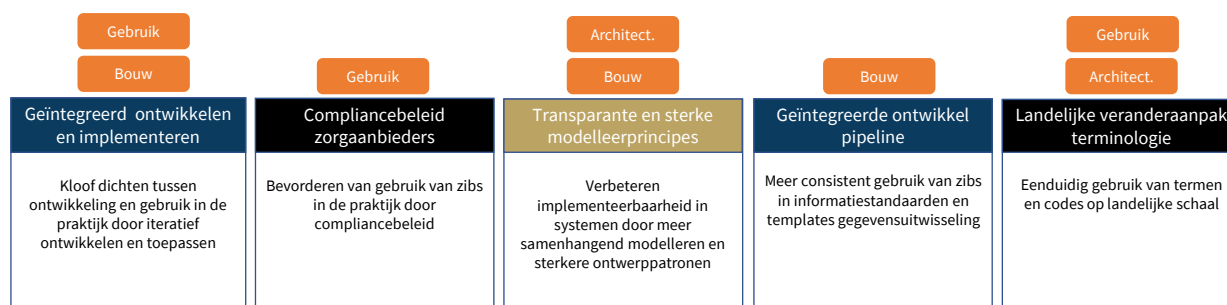
De weg naar meer hergebruik van zorginformatie moet gezien worden als een langdurige transitie. Veel partijen hebben daarbij hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Een transitie laat zich niet plannen als een project of een programma, maar zij kan wel worden aangejaagd en bijgestuurd. Ze verloopt in drie fases, waarbij de eerste fase kan worden gezien als een aanjaagfase: De eerste concrete stappen worden gemaakt met als doel het creëren van een positieve beweging, leren van fouten en (kleine) successen. Het ‘veld’ wordt vertrouwd gemaakt met een gedeeld belang, de eigen rol en verantwoordelijkheid en een strakke koers op inhoudelijke thema’s.

Figuur 2 - Transitie naar hergebruik van zorginformatie

Vijf thema’s in onderlinge samenhang

Voor de inhoudelijke aanpak van de eerste fase gaan we uit van de 5 thema’s die in het rapport “Transitieplan - Van zib-compliance naar hergebruik van zorginformatie” worden gedefinieerd en die zijn weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 3 - Vijf thema’s in onderlinge samenhang

In de figuur is een grove mapping gemaakt die laat zien hoe de thema’s relateren aan de drie assen waarlangs gewerkt wordt in de werkgroepen. Voor deze thema’s worden bijbehorende activiteiten en deliverables geformuleerd. Die vormen het uitgangspunt van het traject. Het is inherent aan een transitie dat e.e.a. bijgesteld wordt op basis van nieuwe kennis en inzichten.

Pragmatische aanpak

De aanpak wordt als volgt gekenmerkt:

- We werken in drie werkgroepen langs de assen: gebruik, bouw en architectuur
- De activiteiten in de werkgroepen versterken elkaar (en worden afgestemd)
- Er is focus in de dingen die we doen: less is more, niet alles tegelijk
- We stellen prioriteiten: first things first
- We sluiten aan bij de realiteit, bij concrete vragen die er zijn
- We zoeken een balans tussen korte en lange termijn activiteiten/issues
- In het grote en complexe zorgveld lopen tal van andere activiteiten en initiatieven. De activiteiten die raken aan de zib-transitie proberen we te verbinden met onze activiteiten en aanpak, zodat we werken aan synergie i.p.v. versplintering.

Op meerdere punten ligt een relatie met het Zib-centrum van Nictiz dat verantwoordelijk is voor het functioneel beheer van de zibs. We pakken dit in onderlinge samenhang en afstemming op en maken daar formele afspraken over.

Structuur

